

Marzena Trajer

Agencja Rynku Rolnego w Warszawie

WSPARCIE FINANSOWE W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH NA RYNKACH ROLNYCH

THE FINANCIAL SUPPORT IN CASE OF CRISIS SITUATIONS ON THE AGRICULTURAL MARKETS

Słowa kluczowe: Wspólna Polityka Rolna, wspólna organizacja rynków produktów rolnych, Agencja Rynku Rolnego, sytuacje kryzysowe

Key words: Common Agricultural Policy, common agricultural market organization, Agricultural Market Agency, crisis

Abstrakt. Przybliżono doświadczenia Agencji Rynku Rolnego w zakresie prowadzonych działań na rynkach rolnych w sytuacjach kryzysowych po akcesji Polski do Unii Europejskiej oraz zagadnienia dotyczące środków wyjątkowych w świetle projektu rozporządzenia o jednolitej wspólnej organizacji rynków, które miałyby obowiązywać w nowym okresie programowania 2014-2020.

Wstęp

Postępująca specjalizacja i koncentracja produkcji, globalizacja procesów gospodarczych oraz zmiany warunków klimatycznych powodują, iż wzrasta ryzyko wystąpienia zakłóceń na rynkach rolnych. Problematyka ta stała się przedmiotem zainteresowania Parlamentu Europejskiego (PE) i Rady, co znalazło wyraz w propozycjach legislacyjnych wspólnej polityki rolnej na lata 2014-2020. Podstawą do dalszej dyskusji nad kształtem Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) w nowej perspektywie budżetowej są propozycje Komisji Europejskiej (KE) przedstawione 12 października 2011 r. Składają się one z pakietu 7 dokumentów – wniosków i projektów, z których dla zarządzania kryzysowego najważniejszy jest projekt rozporządzenia ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych¹. Komisja Europejska ogłaszając projekt reformy WPR podkreśliła, że jej celem będzie podniesienie konkurencyjności europejskiego rolnictwa oraz zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego Europy, wraz z jednoczesną promocją wysokiej jakości produktów, ochroną środowiska i rozwojem obszarów wiejskich. Przedstawiony projekt poddany został dyskusji na forum PE i Rady, ponadto trwa także dyskusja związana z dostosowaniem obecnie obowiązujących rozporządzeń do Traktatu z Lizbony i rozszerzeniem uprawnień Komisji. Tak więc treść projektów z 12 października 2011 r. może ulec zmianie. W uzasadnieniu do wniosku dotyczącego projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady *ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych* wskazano, że znaczna część unijnego budżetu powinna nadal być przeznaczona na rolnictwo, które jest objęte wspólną polityką o strategicznym znaczeniu. Propozycje legislacyjne w zakresie wspólnej organizacji rynków na lata 2014-2020 dotyczą m.in. zakresu interwencji na rynku, programów pomocy na rzecz poprawy dostępu do żywności, pomocy w sektorze pszczelarskim, przepisów regulujących wprowadzenie do obrotu i organizację producentów, handlu z państwami trzecimi, środków wyjątkowych związanych z sytuacjami kryzysowymi, a także przekazywania informacji i sprawozdawczości oraz rezerwy przeznaczonej na sytuacje kryzysowe w sektorze rolnym. Powyższe propozycje wskazują, że polityka interwencyjna na rynkach żywnościowych, w dobie niepewności i kryzysów, jest szczególnie ważna. Toteż zaproponowano nowe instrumenty wsparcia, w celu szybkiego reagowania w sytuacjach kryzysowych i wprowadzenie przepisów dotyczących chorób zwierząt i utraty zaufania konsumentów. W przypadku zakłóceń rynkowych obowiązywałaby ogólna klauzula „kryzysowa”, rozszerzona na wszystkie sektory ujęte w obecnej wspólnej organizacji rynków. Mechanizm wsparcia rynku związany z wystąpieniem chorób zwierząt, obejmowałby, tak jak teraz następujące sektory: wołowiny, mleka i jego przetworów, wieprzowiny, baraniny, mięsa koziego, jaj i mięsa z drobiu [Wieliczko 2011b].

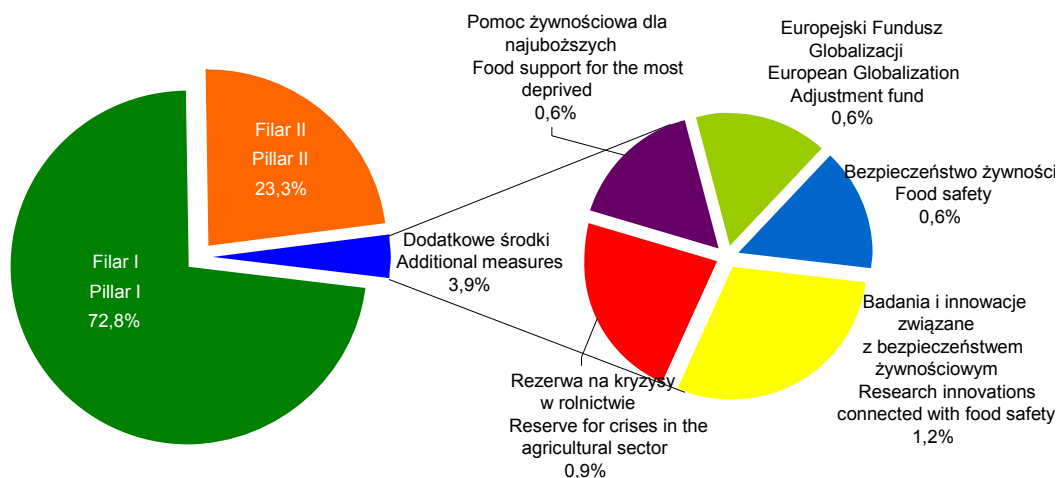
Celem artykułu było przybliżenie działań dotychczas prowadzonych przez Agencję Rynku Rolnego (ARR) w ramach reagowania na sytuacje kryzysowe, jakie miały miejsce na rynkach rolnych oraz przed-

¹ Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady *ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych* (rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynków).

stawienie propozycji dotyczących zakresu stosowanych środków wyjątkowych zarządzania rynkiem w nowej perspektywie budżetowej po 2013 r.

Propozycja budżetu na rolnictwo na lata 2014-2020

W nowych propozycjach legislacyjnych² na okres 2014-2020 zaproponowano skoncentrowanie wspólnej polityki rolnej na jej najważniejszych działaniach i przeznaczenie 317,2 mld euro (według cen bieżących) na I filar raz 101,2 mld euro na II filar. Filar I obejmuje płatności bezpośrednie i środki organizacji rynków, filar II dotyczy rozwoju obszarów wiejskich. Finansowanie I i II filaru uzupełnione będzie dodatkową kwotą do 17,1 mld euro, na którą składa się 5,1 mld euro na badania i innowacyjność, 2,5 mld euro na bezpieczeństwo żywności, 2,8 mld euro na pomoc żywnościową dla osób najbardziej potrzebujących, 3,9 mld euro w nowej rezerwie przeznaczonej na sytuacje kryzysowe w sektorze rolnym oraz 2,8 mld euro w Europejskim Funduszu Dostosowania do Globalizacji. Stanowi to łącznie na lata 2014-2020 całkowity budżet w wysokości 435,5 mld euro. Wydatki rolne w dalszym ciągu będą finansowane z dwóch funduszy: Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). EFRG i EFRROW stanowią część budżetu ogólnego Unii Europejskiej.

Rysunek 1. Podział środków przeznaczonych na rolnictwo w propozycji KE w perspektywie budżetowej 2014-2020

Figure 1. The distribution of funds intended for agriculture in the EC proposal in the preliminary budget for the period 2014-2020

Źródło/Source: Wieliczko 2011

Ze środków EFRG finansowane [Wniosek dotyczący... 2011] będą w szczególności wydatki z I filaru związane z regulacją i wspieraniem rynków rolnych, płatnościami bezpośrednimi dla rolników w ramach wspólnej polityki rolnej, działaniami informacyjnymi i promocyjnymi dotyczącymi produktów rolnych na rynku wewnętrznym UE i w państwach trzecich, wkładem finansowym UE przeznaczonym na program unijny „Owoce w szkole” oraz środki związane z chorobami zwierząt i utratą zaufania konsumentów. Z EFRG będą finansowane także wydatki związane z promocją produktów rolnych realizowaną bezpośrednio przez Komisję lub za pośrednictwem organizacji międzybranżowych, zagwarantowaniem zachowania, opisu, gromadzenia i wykorzystywania zasobów genetycznych w rolnictwie, tworzeniem i utrzymywaniem systemów informacyjnych rachunkowości rolniczej, a także z systemami badań rolnych, w tym badań w zakresie struktury gospodarstw rolnych.

Material i metodyka badań

W opracowaniu wykorzystano informacje zawarte w projekcie rozporządzenia PE i Rady ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych. Szczególną uwagę zwrócono na zagadnienia dotyczące środków wyjątkowych w przypadku wystąpienia zakłóceń na rynkach rolnych. Do przeglądu realizacji działań antykryzysowych w przeszłości wykorzystano dane wtórne zawarte w sprawozdaniach ARR w latach 2007-2010 i literaturę przedmiotu.

² Uzasadnienie do projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych (rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynków), s. 9.

Pomoc finansowa realizowana w sytuacjach kryzysowych na rynkach rolnych przez Agencję Rynku Rolnego

Przypadki wystąpienia zakłóceń rynkowych spowodowały, że zaistniała konieczność udzielenia pomocy producentom rolnym w sytuacjach nadzwyczajnych i kryzysowych. Do działań o tym charakterze należały: wsparcie w ramach realizowanych przez ARR dopłat do materiału siewnego dla producentów rolnych, których gospodarstwa poniosły szkody w wyniku klęski suszy w 2006 i 2008 r. oraz powodzi w 2010 r., pomoc finansowa udzielona w celu pokrycia strat, jakie poniósł sektor drobiarski w 2006 r. z powodu wystąpienia na terenie państw członkowskich ptasiej grypy (H5N1), pomoc dla producentów mleka z tytułu trudnej sytuacji na rynku udzielona w 2010 r., a także wsparcie dla producentów warzyw (2011 r.) ze względu na wystąpienie bakterii *Escherichia coli* (EHEC).

Z tytułu wystąpienia suszy w 2006 i 2008 r. rolnicy, których gospodarstwa zostały dotknięte „klęską suszy” mieli możliwość ubiegania się o pomoc w ramach dopłat do materiału siewnego. Do oddziałów terenowych ARR w latach 2007 i 2009 wpłynęło łącznie 8,4 tys. wniosków, w tym 35,6% złożyli producenci rolni z województwa wielkopolskiego (3 tys.). W następnej kolejności znalazły się województwa: łódzkie (864 wnioski), kujawsko-pomorskie (859), dolnośląskie (823), mazowieckie (558) i pomorskie (481 wniosków). Powierzchnia gruntów ornych, objęta dopłatami dla tych producentów rolnych, których gospodarstwa poniosły straty w uprawach w wyniku suszy wyniosła łącznie 189,2 tys. ha. Z tytułu wystąpienia suszy w 2006 i 2008 r. rolnicy otrzymali z ARR pomoc z budżetu krajowego w wysokości 12,3 mln zł. Najwyższe kwoty dopłat uzyskali producenci rolni z województw: wielkopolskiego (3,0 mln zł), dolnośląskiego (2,0 mln zł), kujawsko-pomorskiego i zachodniopomorskiego (po 1,2 mln zł), pomorskiego (1,1 mln zł) i opolskiego (1,0 mln zł) [Trajer 2011b]. W 2010 r. ustanowiono program pomocy dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych lub specjalnych działach produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan (Uchwała Rady Ministrów nr 87/2010 z dnia 1 czerwca 2010 r.). Według danych ARR, do końca 2011 r. rolnikom poszkodowanym w powodzi wypłacono z budżetu krajowego 583 tys. zł.

W 2006 r. w związku z wystąpieniem na obszarze Wspólnoty, w tym również w Polsce, przypadków ptasiej grypy (H5N1), Komisja Europejska przyznała Polsce nadzwyczajne środki wsparcia rynku w sektorze jaj i drobiu zgodnie z Rozporządzeniem (WE) nr 1010/2006 (z późn. zm.). W 2006 r. zatwierdzono 752 wnioski złożone do ARR, w tym: 660 wniosków dotyczyło pomocy finansowej za pozostawienie pomieszczeń inwentarskich bez obsady ptakami przez okres powyżej 3 tygodni, 68 – uboju kur mięsnych przed 58 tygodniem ich życia, 17 – przetworzenia jaj wylęgowych, a 7 – za zniszczone jaja wylęgowe. Wpłaty dla hodowców drobiu z tytułu nadzwyczajnego wsparcia rynku w tym sektorze zrealizowano w 2007 r. i otrzymali oni wsparcie w wysokości 15,8 mln zł. Najwięcej środków (47,3%) skierowano do tych hodowców, którzy spełnili wymagane warunki dotyczące pozostawienia pomieszczeń inwentarskich bez obsady ptakami. Hodowcy, którzy dokonali uboju stad hodowlanych kur mięsnych przed 58 tygodniem ich życia otrzymali 44,8% ogółu wsparcia. Pomoc finansowa w ramach nadzwyczajnych środków wsparcia rynku w sektorze jaj i drobiu była współfinansowana w 50% ze środków UE i w 50% z budżetu krajowego [Sprawozdanie z działalności... 2008].

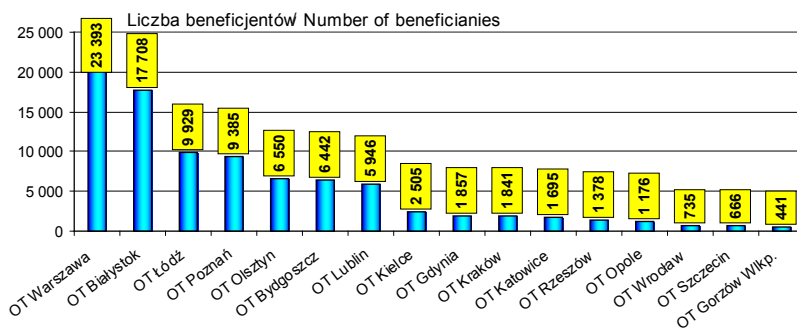
W związku z trudną sytuacją na rynku mleka KE na mocy Rozporządzenia Nr 1233/2009 z dnia 15 grudnia 2009 r. *ustanawiającego szczególne środki wspierania na rynku mleczarskim* (Dz.U. L 330/70 z 2009 r.) uruchomiła specjalną pulę środków finansowych w kwocie 300 mln euro. Nadzwyczajne wsparcie objęło producentów mleka we wszystkich krajach członkowskich Wspólnoty, którzy w wyniku kryzysu ponieśli znaczące straty i utracili płynność finansową. Środki te zostały rozdzielone pomiędzy poszczególne państwa członkowskie proporcjonalnie do wielkości produkcji mleka w roku kwotowym 2008/2009 w ramach kwot krajowych. Polsce przyznano ponad 20,2 mln euro. Państwa członkowskie zostały zobowiązane do wypłaty przyznanych środków finansowych do 30 czerwca 2010 r. ARR realizowała zadania związane z wypłatą szczególnych środków wspierania rynku mleczarskiego zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 marca 2010 r. *w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem szczególnych środków wspierania rynku mleczarskiego* (Dz. U. Nr 57, poz. 360). O udzielenie wsparcia mógł ubiegać się producent mleka będący dostawcą hurtowym lub dostawcą bezpośrednim, któremu 31 marca 2009 r. przysługiwała kwota indywidualna w wysokości nie niższej niż 20 tys. kg i nie wyższej niż 200 tys. kg, a w dniu złożenia wniosku o udzielenie wsparcia przysługiwała kwota indywidualna w wysokości nie niższej niż 20 tys. kg i który w roku kwotowym 2008/2009 realizował dostawy mleka [Sprawozdanie z działalności... 2011].

Z tytułu przyznanych Polsce szczególnych środków wsparcia rynku mleczarskiego, Agencja Rynku Rolnego w ramach budżetu unijnego (tj. z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji) w czerwcu 2010 r. wypłaciła 83 mln zł. Ze szczególnych środków wsparcia skorzystało ponad 91,6 tys. producentów mleka. Biorąc pod uwagę rozkład przestrzenny (rys. 2) najwięcej beneficjentów otrzymało wsparcie w województwie mazowieckim (23,4 tys. producentów), podlaskim (17,7 tys.) i łódzkim (9,9 tys.).

Rysunek 2. Liczba beneficjentów specjalnego wsparcia na rynku mleka według OT ARR

Figure 2. The number of the special milk market support beneficiaries by Regional Branches of the AMA

Źródło/Source:
sprawozdanie z działalności... 2011

W 2011 r. kolejny kryzys dotknął producentów warzyw. Przypadki zakażenia enterokrwotocznym szczepem bakterii *Escherichia coli* (EHEC) w Niemczech, spowodowały poważne okresowe zakłócenia na unijnym rynku owoców i warzyw, w szczególności w odniesieniu do produkowanych w UE ogórków, pomidorów, słodkiej papryki, cukinii, sałat i cykorii endywi. Ta sytuacja kryzysowa spowodowała ograniczenia spożycia przez konsumentów świeżych owoców i warzyw w UE. W celu wsparcia producentów warzyw i złagodzenia skutków kryzysu, KE uruchomiła tymczasowe nadzwyczajne środki wspierania sektora owoców i warzyw, tj. Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) Nr 585/2011 z dnia 17 czerwca 2011 r. ustanawiające tymczasowe nadzwyczajne środki wspierania sektora owoców i warzyw, z późniejszymi zmianami. Na pomoc dla producentów warzyw w całej UE przeznaczono z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji 227 mln euro. Możliwość taką stwarzał art. 191 (sytuacje nadzwyczajne) Rozporządzenia Rady (WE) Nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. Polsce na ten cel KE przyznała 46,4 mln euro, co stanowiło ponad 20% ogółu środków przeznaczonych dla wszystkich krajów UE i drugą co do wielkości kwotę wsparcia po Hiszpanii. Pomoc finansowa skierowana do uznanych organizacji producentów owoców i warzyw oraz producentów owoców i warzyw niebędących członkiem tych organizacji, była udzielona z powodu braku możliwości zbytu, wycofania z rynku produktów, braku zbiorów i z tytułu „zielonych” zbiorów, w okresie od 26 maja do 30 czerwca 2011 r. Do ARR wpłynęło ponad 4,9 tys. wniosków o udzielenie wsparcia w sektorze owoców i warzyw z tytułu kryzysu spowodowanego szczepem bakterii EHEC [Trajer 2011a]. Producenci warzyw w Polsce otrzymali 179,4 mln zł do 2,1 tys. ha upraw, głównie ogórków i pomidorów.

Środki wyjątkowe zarządzania rynkiem w perspektywie budżetowej 2014-2020

W odróżnieniu od istniejących aktualnie rozwiązań prawnych, w przedstawionych propozycjach legislacyjnych KE duży nacisk położyła na stosowanie środków wyjątkowych zarządzania rynkiem. W propozycjach tych do stosowania w sytuacjach kryzysowych wyraźnie wyodrębniono trzy wyjątkowe środki wsparcia rynku: 1) zapobiegania zakłóceniom na rynku, 2) wspierania rynku związane z chorobami zwierząt i utratą zaufania konsumentów spowodowaną zagrożeniami dla zdrowia ludzi, zdrowia zwierząt lub zdrowia roślin oraz 3) środki rozwiązywania szczególnych problemów.

Środki zapobiegania zakłóceniom na rynku będą wdrażane w celu skutecznego reagowania na groźbę wystąpienia zakłóceń spowodowaną znacznym wzrostem lub spadkiem cen na rynku wewnętrznym lub zewnętrznym lub innymi ważnymi czynnikami mającymi wpływ na rynek. W celu uwzględnienia potrzeby sprawnego i skutecznego reagowania, KE będzie miała uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych w celu przedsięwzięcia koniecznych środków w odniesieniu do danego sektora.

W ramach drugiej grupy wsparcie stosowane będzie w przypadkach poważnych zakłóceń na rynku, bezpośrednio związanych z utratą zaufania konsumentów wynikającą z istniejących zagrożeń dla zdrowia publicznego, zdrowia zwierząt lub roślin. Środki te będą wdrażane na wniosek kraju członkowskiego. W przedstawionym projekcie wydatki poniesione przez państwo członkowskie na wdrażanie tych instrumentów będą w 50% finansowane z budżetu UE. Jednak w odniesieniu do sektorów wołowiny i cielęciny, mleka i przetworów mlecznych, wieprzowiny oraz mięsa baraniego i koziego UE zapewni częściowe finansowanie odpowiadające 60% takich wydatków, jeżeli wydatki te poniesiono w związku ze zwalczaniem pryszczycy. Wdrażane instrumenty nie mogą zakłócać warunków konkurencji na rynku UE. Projektowany mechanizm w odniesieniu do zagrożeń związanych z chorobami zwierząt obejmowałby następujące sektory: wołowiny i cielęciny, mleka i jego produktów, wieprzowiny, baraniny, mięsa koziego, mięsa drobiowego i jaj. Natomiast wsparcie rynku związane z utratą zaufania konsumentów w wyniku istniejących zagrożeń dla zdrowia publicznego, zdrowia zwierząt lub roślin obejmie wszystkie produkty w ramach wspólnej organizacji rynków rolnych. Jest to bardzo dobra zmiana przepisów w dynamicznie zmieniającej się sytuacji i pojawianiu się coraz to nowych zagrożeń [Lewandowski-Lepak 2012].

W przypadku kiedy sytuacja kryzysowa nie będzie mogła być rozwiązana z zastosowaniem instrumentów zarządzania rynkiem oraz dwóch pozostałych środków wyjątkowych Komisja Europejska będzie mogła wdrożyć tzw. środki rozwiązywania szczegółowych problemów [Borek 2012]. Zgodnie z zapisami projektu Komisja Europejska w drodze aktów wykonawczych przyjmie konieczne i uzasadnione środki nadzwyczajne w celu rozwiązywania szczególnych problemów. Komisja Europejska przewidując możliwość podejmowania koniecznych i należycie uzasadnionych środków nadzwyczajnych w celu rozwiązywania szczególnych problemów, daje dość dużą swobodę w realizacji działań prewencyjnych i interwencyjnych na rynku [Lewandowski-Lepak 2012]. W projekcie, Komisja Europejska duży nacisk kładzie na potrzebę zachowania elastyczności w dostosowaniu działań do pojawiających się potrzeb oraz do szybkości ich implementacji.

Podsumowanie

W ostatnich latach występujące sytuacje kryzysowe spowodowane sytuacjami nadzwyczajnymi w sektorze rolnym, do których w Polsce należały susze (2006 i 2008 r.) i powódź (2010 r.), a w skali europejskiej ptasia grypa (2006 r.), kryzys w sektorze mleczarskim (2009 r.) oraz w 2011 r. bakteria *Escherichia coli* (EHEC) na rynku warzyw, potwierdzają potrzebę zapewnienia skutecznych mechanizmów pomocowych w przypadku wystąpienia zakłóceń na rynkach rolnych. W kolejnej perspektywie finansowej WPR (2014-2020) przewiduje się dodatkowe mechanizmy wsparcia, tj. zapobieganie zakłóceniom rynkowym, wprowadzenie specjalnych środków wsparcia rynku rolnego w przypadku wystąpienia zagrożeń dla zdrowia ludzi, zwierząt lub roślin i związaną z tym utratą zaufania konsumentów oraz środki rozwiązywania szczególnych problemów. Przedstawiona w październiku 2011 r. propozycja rozporządzenia wspólnej organizacji rynków produktów rolnych jest punktem wyjścia do dyskusji i w jej wyniku może ulec zmianie. Jednak istotnym elementem w przedstawionym projekcie rozporządzenia jest zwiększenie liczby instrumentów w zakresie wyjątkowych środków wsparcia rynku rolnego.

Literatura

- Borek M.** 2012: Projekt zmian Wspólnej Polityki Rolnej na rynku zbóż. *Przegląd Zbożowo-Młynarski*, 3, 15.
- Lewandowski-Lepak R.** 2012: Komentarz do propozycji legislacyjnej Komisji Europejskiej w zakresie rynków rolnych po 2013 r. Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa, Sekcja Analiz Ekonomicznych Polityki Rolnej, Warszawa, 10.
- Rozporządzenia Komisji (UE) Nr 1233/2009 z dnia 15 grudnia 2009 r. *ustanawiające szczególne środki wspierania na rynku mleczarskim*. Dz.U. L 330/70 z 2009 r.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 marca 2010 r. *w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem szczególnych środków wspierania rynku mleczarskiego*. (Dz.U. Nr 57, poz. 360).
- Sprawozdanie z działalności Agencji Rynku Rolnego w 2007 r. 2008: Warszawa, 34-35.
- Sprawozdanie z działalności Agencji Rynku Rolnego w 2010 r. 2011: Warszawa, 65-66.
- Trajer M.** 2011a: Pomoc finansowa dla producentów rolnych w ramach dopłat do kwalifikowanego materiału siewnego. *Rocz. Nauk. SERiA*, t. XIII, z. 7, 112-113.
- Trajer M.** 2011b: Działania Agencji Rynku Rolnego na rynku owoców i warzyw. *Analizy Rynkowe – stan i perspektywy. Rynek owoców i warzyw. IERiGŻ-PIB*, Warszawa, 38, 41.
- Wieliczko B.** 2011a: Reforma Wspólnej Polityki Rolnej. [W:] Ocena projekcji budżetowych UE dotyczących kolejnego okresu programowania w kontekście Wspólnej Polityki Rolnej. IERiGŻ-PIB, 11, 9, 28-29.
- Wieliczko B.** 2011b: Wieloletnie ramy finansowania UE 2014-2020 i uwarunkowania prac nad nimi. [W:] Ocena projekcji budżetowych UE dotyczących kolejnego okresu programowania w kontekście Wspólnej Polityki Rolnej. IERiGŻ-PIB, 11, 9, 73-74.
- Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych (Rozporządzenie *o jednolitej wspólnej organizacji rynków*). 2011: Komisja Europejska, COM(2011) 626.
- Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady *w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej*. 2011: Komisja Europejska, COM(2011) 628.

Summary

In recent years, crisis situations in agriculture have been caused by extraordinary incidents including droughts (2006, 2008) and flood (2010) in Poland as well as the bird influenza (2006), dairy sector crisis (2009) and Escherichia coli outbreak affecting the vegetable market that engaged the whole Europe. The events confirm the need for efficient support measures in case of market disturbances. In the proposed CAP (2014-2020) foresees the additional financial support to address specific problems, i.e., measures against market disturbances, special support in case of risk public, animal or plant health protection. The proposed regulations on common organization of agricultural product market are a starting point of the discussion and the final version can be amended. The crucial point in the proposal is to increase the number of instruments concerning extraordinary measures of the agricultural market support.

Adres do korespondencji:

mgr inż. Marzena Trajer
Agencja Rynku Rolnego w Warszawie, Biuro Analiz i Programowania
ul. Nowy Świat 6/12, 00-400 Warszawa
tel. (22) 661-79-95, e-mail: trajer@op.pl